

Gusto ervaringen Gideon C. Meeuse

Op 5 september en op 29 oktober 2014 zijn Han Commandeur en Bart Boon op bezoek geweest bij prof.ir. G.C. Meeuse in Schiedam. Professor Meeuse was van zijn afstuderen tot aan zijn pensionering in 1988 verbonden aan de TU Delft, laatstelijk als hoogleraar Transport Logistiek. Hij was naast prof. Prins, afstudeerhoogleraar van Han. Op 1 maart 2015 is Meeuse op 91-jarige leeftijd overleden. Gedurende zijn studie in Delft was Meeuse enkele jaren werkzaam bij de Werf Gusto in Schiedam. Zijn ervaringen daar waren het onderwerp van het gesprek. Meeuse zelf vond dat hij weinig te vertellen zou hebben over deze periode omdat hij daar relatief kort heeft gewerkt en op een heel lage positie in de rangorde. Het hierna volgend verslag wil zo goed mogelijk het gesprek weergeven, zij het niet woordelijk en ook niet in de volgorde van het gesprek. Daarom is het gesprek weergegeven in de derde persoon.

Jeugd

Meeuse is in zijn jeugd opgegroeid in Papendrecht, maar woonde het grootste deel van zijn leven in Schiedam, niet ver van de werf Wilton-Fijenoord. Bij begin en eind van de werktijd zag hij grote groepen arbeiders te voet en op de fiets langstrekken. Na de loonbetaling op vrijdag (gebeurde nog in contanten in een loonzakje) zag hij vaak de loonstrookjes verscheurd en op de straat gegooid worden, waarna het kleingeld in de zakken verdween en het grootgeld bewaard werd als huishoudgeld voor moeder de vrouw.

De vader van Meeuse was in eerste instantie hout timmerman bij de Schelde werf en volgde een opleiding aan de handelsavondschool. Hij heeft daarna meer dan vijftientig jaar bij de Werf Gusto gewerkt. Die periode strekt zich uit van 1924 tot 1951. Tijdens de tweede wereldoorlog werkte zijn vader mee aan een krant voor het verzet. Meeuse jr. deelde die krant rond in Schiedam. De werf Gusto ondersteunde het drukken van die krant. Hij herinnert zich speciaal de krant over D day in 1944. Ook kreeg zijn vader kristallen glazen die Meeuse nog steeds in zijn bezit heeft voor de uitgifte van het honderdste krantje.

Zijn ouders woonde op de Stadhouderslaan 72 in Schiedam. Kennissen (Conijn?) woonden op nummer 90. Daarna wordt het Frans Halsplein genoemd. Meeuse junior bouwde daar een dynamo systeem voor elektriciteit en dus licht in huis. De propeller werd met hulp van Gusto tekeningen op de modelmakerij gemaakt. De modelmakerij was een onderdeel van de gieterij. Hier werden houten modellen gemaakt. Die modellen werden in de deelbare kisten geplaatst en na het vullen van de kisten met zand weer eruit gehaald. Waarna het gieten van het ijzer kon plaats vinden. De hele constructie van houten propeller met dynamo werd aan de schoorsteen vast gemaakt. De schoorsteen was daar evenwel niet op berekend en scheurde.....

Meeuse werkte op het ontwerp bureau als ontwerper. Daar werden ook de ontwerpen voor de aanbiedingsfase gemaakt. Gerosa was in die tijd de hoogste technische man van de werf. Samen met de heer Albers was hij degene die nieuwe projecten moest opzetten en begroten. Vaak als er haast bij was, werd er 's avonds aan doorgewerkt op de slaapkamer. Voor een spoed klus moest een aanbiedings tekening gemaakt worden voor een tinmolen voor Kalimantan. Meeuse maakte thuis in het weekend de tekening en zijn moeder inkte die tekening. Inkten werd vaak gedaan omdat daarmee een mooiere afdruk gemaakt kon worden dan van een potlood tekening.

Meeuse sr. was niet betrokken bij de commerciële onderhandelingen, dat was voorbehouden aan de directie, meestal meneer Conijn. Overigens werden veel nieuwe projecten opgezet aan de hand van vroeger uitgevoerde opdrachten, waarbij men graag terugviel op het grote geheugen van de archiefbeheerder Jan, de "kluizenaar". Hij haalde dan tekeningen van een vroeger, erop lijkend project uit de kluis.

Toen Meeuse sr. ongeveer in 1951 met pensioen ging, kreeg hij een fiets cadeau.

Bij zijn 25-jarig jubileum had hij het traditionele horloge met inscriptie gekregen. Waarbij het verhaal van een werknemer die te kennen had gegeven liever een ander cadeau te krijgen. Waarop hij bij zijn jubileum helemaal niets kreeg, want ja, kindertjes die vragen, Verder had Meeuse sr. nog een keer een houten sigarenkistje gekregen met in het deksel een mooie voorstelling van Gusto-producten. De tekst op de afbeelding doet vermoeden dat hij werd rondgedeeld bij het 25-jarig jubileum in 1936 van N.W. Conijn.

Deksel van sigarenkistje

Ondertussen is gebleken dat Conijn toen hij 25 jaar in dienst van het bedrijf was, een groot feest aangeboden kreeg in de scheepsbouwhal. Op een foto met kennelijk al zijn cadeaus in een van de directiekamers, is in het midden een soort glas-in-lood bureau- of kamerscherm te zien met de oorspronkelijke afbeelding.

Cadeaus voor N.W. Conijn met detail rechts

Of het scherm een cadeau is afkomstig van de werknemers of van de mede-directieleden, is (nog) niet duidelijk.

De Latijnse tekst op de doos *BENE MERITO TIBI DONAMUS* betekent *WIJ GEVEN DIT JOU DIE HET WEL VERDIEND HEEFT* (Anton van Hooff). Of het gebruik van het woordje *jou* in plaats van *U* enige betekenis heeft over de gever van het scherm is niet te zeggen.

Studie

Zijn vader, scheepsbouwer, ontraadde Meeuse jr. scheepsbouw te gaan studeren. En mocht hij dat wel willen doen, dan zeker niet in Nederland, maar ver weg, bijvoorbeeld Zürich. Pa had kennelijk het idee dat er weinig persoonlijke toekomst in de scheepsbouw zat. Meeuse jr. besloot daarop Werktuigbouwkunde in Delft te willen doen. Enkele jaren later is hij dan ook bij van Wijngaarden in de baggerbouw afgestudeerd.

Het was direct na de 2^e wereldoorlog (waarin M bij de BS, Binnenlandse Strijdkrachten, het verzet, gezeten had) en Meeuse kon alleen studeren als hij zelf voor zijn levensonderhoud kon zorgen. Hij besloot werkstudent te worden en solliciteerde bij Figeo in Haarlem naar een baan. Omdat de spoorwegen nog in ongereede waren moest Meeuse per boot ("trekschuit") naar zijn sollicitatiegesprek. Dat werd na vijven 's middags gepland zodat Meeuse de ene dag met de boot heen kon en aan het eind van de dag zijn gesprek had, een nacht in Haarlem doorbracht en de volgende dag vroeg met de boot terug kon. De sollicitatie had succes en hij kon bij Figeo aan de slag.

Gusto

Na een half jaar Figeo besloot Meeuse te kijken of hij bij Gusto kon werken (personeelschef Schellekens). Dat lukte en uiteindelijk werkte hij daar van 1945 tot 1951. Hij ging aan de slag als tekenaar-constructeur. Dat deed hij op de tekenkamer kraanbouw (chef Reinhard). Een heel verschil om na 6 ton hefvermogen bij Figeo opeens te werken aan een bok met 180 ton hefvermogen. Naast kraanbouw waren er de tekenkamers staalbouw (chef Vos), baggerbouw (chef Akkerman) en scheepsbouw. Behalve op de laatste heeft Meeuse op al deze afdelingen gewerkt.

Meeuse werkte full-time en kon dus geen colleges volgen. In plaats daarvan studeerde hij uit de collegedictaten van Lengkeek. Dit werkte heel goed.

Om tentamens en practica te kunnen doen besloot Meeuse om te vragen of hij in plaats van de 14 dagen verlof die het bedrijf kende, hij dit mocht doen in de vorm van 28 halve dagen. Al dan niet met voorbijgaan van zijn chef (M weet niet meer hoe dat zat) besloot hij direct belet te vragen bij meneer Harry Smulders, de directeur. Dit was een zeer ongebruikelijke actie in die dagen waar

ontzag voor de hoger geplaatste nog een grote rol speelde. Het was de tijd dat je iedere hoger geplaatste netjes met meneer aansprak. Kennelijk kon Smulders die actie wel waarderen en Meeuse kreeg toestemming op deze manier te werk te gaan.

De nieuwe generaties Smulders moesten meestal op tekenkamer het vak leren. M had grote waardering voor de mens Guus Smulders en diens technische kennis.

Heijmans was directeur Staalbouw en het enige niet-familielid dat directeur was.

In die jaren was IHC pas opgericht en de tweede wereldoorlog net achter de rug. Belangrijk als deze omstandigheden voor het bedrijf waren, kan Meeuse zich niet herinneren dat er over gesproken werd. Eigenlijk heerste er op de tekenkamers een houding van alleen praten over onderwerpen die je direct aangaan.

Wel is er een foto genomen op 1 juli 1950 waarop een groep Gusto-personeel, mogelijk met M sr., op bezoek is bij Verschure Amsterdam. Zulke bezoeken werden afgelegd om over en weer van elkaar te leren.

Kennelijk was men tevreden over het werk dat Meeuse verrichtte en misschien ook over de extra kennis die hij middels zijn studie in de loop van de tijd opdeed. In ieder geval werd hij na enige tijd bevorderd tot constructeur.

Wel was M een maal betrappt door de werfpolitie op stiekem roken in het platenpark. Hij kreeg een boete van fl. 1,50, wat een weekinkomen was in een tijd waarin zijn uurloon fl. 0,03 was.

Toen Meeuse ongeveer in 1951 op een leeftijd van 27 jaar afgestudeerd was, heeft hij opnieuw belet aangevraagd bij Harry Smulders. Hij vertelde hem dat hij afgestudeerd was, wachtte korte tijd op een reactie dat men hem wel in dienst wilde houden, en zei, toen zo'n reactie achterwege bleef, dat hij dan nu maar zijn ontslag indiende. Er was toen nog geen plaats voor een afgestudeerd TH-ingenieur. Korte tijd daarna is Meeuse als wetenschappelijk (hoofd-)medewerker bij de Technische Hogeschool in Delft aan de slag gegaan. Later, in 1969, werd hij benoemd tot hoogleraar tot zijn pensionering in 1986. Voor zover M zich herinnert waren er in de tijd dat hij bij Gusto werkte, weinig ingenieurs in dienst en kennelijk werd er ook geen behoefte daaraan gevoeld.

Gusto had in die tijd nog alle fabricage afdelingen, zoals een gieterij en een smederij. Van de machinefabriek herinnert M zich vooral de 20 meter lange draaibank. Deze was noodzakelijk voor het maken van de nog langere schroefspindels voor de kranen. Dit werd gedaan door eerst de ene helft van zo'n spindel te draaien, hem daarna om te keren en dan de andere helft te draaien. Door het vakmanschap van de draaier lukte het om zo de schroefdraad keurig in elkaar te laten overlopen.

Han Commandeur

Bart Boon

7 september 2014/28 oktober 2014/8 februari 2015/20 januari 2016